

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร
THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN PREVENTING AND SOLVING
DRUG PROBLEMS IN KOSAMPHINAKORN DISTRICT,
KAMPHAENGPHET PROVINCE

สมบัติ เสียมทอง *

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร หาปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Gamma) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด การฝึกอบรมด้านยาเสพติด นโยบายปราบปรามยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติด ความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด ความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ABSTRACT

The purposes of this study are to study people participation in preventing and solving drug problems in Kosamphinakorn District, Kamphaengphet Province, to investigate factor affecting people participation in drug problem preventing and solving in Kosamphinakorn District, Kamphaengphet Province ,and to make suggestions to improve people participation in drug problem preventing and solving in Kosamphinakorn District ,Kamphaengphet Province .Statistical techniques used was Descriptive. Analytical statistics : Percentages, Chi-square, Correlation coefficient (Gamma) studying at the level of significant 0.05 or a confidence level of 95 percent.

The study found that level of people participation in drug problem preventing and solving in Kosamphinakorn district ,Kamphaengphet Province was in medium level. were perceived about drug, drug prevention and solving training, anti-drug policy, opinion toward drug, drug problem awareness and faith with local leader statistically affected people participation in drug problem preventing and solving in Kosamphinakorn district ,Kamphaengphet Province at the level of significant 0.05.

* ปลัดอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีมานานแล้วในประเทศไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศชาติโดยรวมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม นำไปสู่การเกิดอาชญากรรม มีผลโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม ซึ่งประเทศไทยประสบกับปัญหายาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่ผลิต การเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่แพร่ระบาด และการเป็นทางผ่านยาเสพติด โดยมีตัวยาหลักที่ประสบปัญหาคือ ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า สารระเหย โคเคน เอ็กซ์ตาซี และสารเสพติดประเภทวัตถุออกฤทธิ์บางชนิด

ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดอย่างเข้มงวดและใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากรและงบประมาณจำนวนมากก็ตาม แต่ธรรมชาติของการเสพติดย่อมมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในมิติชนิดของยาเสพติด รูปแบบของการเสพติด กลุ่มประชากร และพฤติกรรมในการเสพสารเสพติด ดังจะเห็นได้จากในอดีตการแพร่ระบาดของเฮโรอีนในกลุ่มประชากรวัยทำงานเปลี่ยนมาสู่การแพร่ระบาดของยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุน้อยลง โดยมีปัจจัยหลายอย่างที่ก่อให้เกิดการแพร่

ระบาด นอกจากนี้สภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยก็มีความแตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อม ทั้งทางภูมิประเทศ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนกลุ่มประชากร ทำให้การแก้ไขปัญหาทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดต้องมีความแตกต่างและหลากหลายไปตามความแตกต่างของแต่ละพื้นที่

อำเภอโกสัมพีนครเป็นอำเภอหนึ่งซึ่งอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเขตการปกครองเป็น ๓ ตำบล ๔๓ หมู่บ้าน มีประชากร ๒๘,๒๑๖ คน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากลักษณะทางภูมิศาสตร์อำเภอโกสัมพีนครตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข ๑ ถนนพหลโยธินและทางทิศเหนือของอำเภอซึ่งเป็นพื้นที่สูงจะติดต่อกับจังหวัดตาก ปัญหาเสพติดที่สำคัญคือจะเป็นเส้นทางลำเลียง ยาเสพติดจากภาคเหนือเข้าสู่ภาคกลางโดยใช้เส้นทางถนนพหลโยธิน ซึ่งจะผ่านหน้าอำเภอ และการลำเลียงยาเสพติดโดยใช้เส้นทางเดินเท้าจากประเทศพม่าเข้าสู่จังหวัดตากและผ่านมาเข้าสู่หมู่บ้านโล๊ะโคะ ตำบลโกสัมพีนคร ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่สูงของอำเภอ ผลที่ตามมาคือทำให้ยาเสพติดระบาดเข้าสู่หมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอ ดังปรากฏในสถิติการจับกุมยาเสพติดของอำเภอโกสัมพีนคร ปี ๒๕๕๓ ดังนี้

ชนิดยาเสพติด	จำนวนคดี	จำนวนผู้ต้องหา	น้ำหนัก
ยาบ้า	๓๐	๓๑	๗,๖๕๓ เม็ด
กัญชา	๑๔	๑๔	๕๓.๒๓ กรัม
กระท่อม	๓	๓	๓ กิโลกรัม
สารระเหย	๑	๑	๓ กระป๋อง
รวม	๔๘	๔๙	

ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอโกสัมพีนคร(๒๕๕๓)

จากปัญหาเสพติดดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากหากขาดความร่วมมือของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดย่อมทำให้เป้าหมายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่อาจบรรลุผลได้ตามที่ทางภาครัฐต้องการ เพราะประชาชนถือว่าเป็นพลังที่สำคัญที่สุดในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคมไทยทุกวันนี้ การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ

และภาคประชาชนจึงต้องเป็นไปอย่างพร้อมเพรียงและเข้มแข็งปัญหายาเสพติดจึงจะหมดไปจากสังคมไทยได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร กับตัวแปรด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสฟติด
- ๒) ความตระหนักต่อปัญหาเสฟติด
- ๓) การฝึกอบรมด้านยาเสฟติด
- ๔) ความรู้เกี่ยวกับยาเสฟติด
- ๕) ความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน
- ๖) นโยบายปราบปรามยาเสฟติด

๓. เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

นิยามศัพท์

๑. การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุน ลงแรง และปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

๒. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติด
๒. นำข้อมูลที่ศึกษาได้ไปแก้ไขพัฒนาปรับปรุงให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น
๓. เป็นเอกสารทางวิชาการในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแนวคิดหลักในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นของนักวิชาการหลายท่านดังนี้คือ

สุริยา ยีขุน (๒๕๓๔ : ๓๖) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงความร่วมมือ (Cooperating) ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร

เจริญ ผัสสะ (๒๕๔๐ : ๑-๓) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตาม ผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

เฉลิม เกิดโมลี. (๒๕๔๓ : ๓) ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ไว้ ๓ ด้าน คือ

๑. ต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมีความชัดเจน และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๒. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนมีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๓. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

เฉลิมศักดิ์ ปิ่นทอง (๒๕๒๕:๑๕-๑๗) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยได้แยกแยะการมีส่วนร่วมไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนการปฏิบัติลงมือทำตามแผนที่วางไว้

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานเป็นขั้นตอนที่ทำให้ทราบว่ากิจกรรมที่ทาลงไปได้ผลเพียงใด

ทงศ์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (๒๕๔๐ : ๔๗) กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่ามีลักษณะหรือขอบเขตดังต่อไปนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (จรีภรณ์ ไถ่บ้านกล้วย. ๒๕๔๔ : ๑๗-๑๘ อ้างอิงมาจาก Cohen and Uphoff. ๑๙๘๐ : ๓๒๔-๓๒๘) ได้กล่าวว่าลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ๔ แบบ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้น เพื่อตอบคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนหนึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของประโยชน์ในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองโดยมีขั้นตอนคือ

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานและ

๕. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยของ ไกรสุข ลินสุข (สิริพรรณ โพธิ์ทอง, ๒๕๔๑ : ๗๑) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องนโยบายการปราบปรามยาเสพติด (ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ) พบว่า การปฏิบัติตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติด ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะปัจจัยต่อไปนี้คือ

๑. ระบบการบริหาร เนื่องจากมีหลายหน่วยงานทำงานปราบปรามยาเสพติด แต่ขาดการประสานงานกัน และมักถือว่ายาสเสพติดเป็นปัญหาารอง และดำเนินงานในลักษณะงานสอดแทรก

๒. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด ยังมีขีดความสามารถจำกัด ขาดการพัฒนาต่อเนื่อง และทำงานหลายด้านเกินไป มีบางส่วนที่ยังไม่ซื่อสัตย์สุจริตพอ ทำให้เป็นเครื่องมือหารายได้จากการค้ายาเสพติดเสียเอง

๓. เงินรางวัล เงินสินบนการจับกุมยาเสพติด ไม่เป็นเครื่องจูงใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายาม และจริงจังต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างสมควร

๔. วิธีการปราบปรามยังใช้วิธีเดิม ๆ เช่น ตั้งจุดจุดสกัด ล่อซื้อ ตรวจสอบตามการข่าว ใช้สุนัขดมกลิ่น ซึ่งหากมีการพัฒนาการข่าว และเทคนิควัสดุอุปกรณ์ในการปราบปรามให้ดีกว่านี้ การปราบปรามจะได้ผลมากยิ่งขึ้น

สุดเขต แจ้งกระจ่าง (๒๕๔๗) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของครูระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าอายุ รายได้ การสนับสนุนจาก ผู้บริหาร สื่ออุปกรณ์ในการป้องกันยาเสพติด การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันยาเสพติด ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด และทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มานัส ท่อเย็น (๒๕๔๘) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนรอบพื้นที่กองทัพอากาศ ในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ ฯ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน ปัจจัยความตระหนักในปัญหา ยาเสพติด สามารถอธิบายการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้แตกต่างกันและร่วมกัน อธิบายได้ร้อยละ ๒๔.๘๐ โดยปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้นำชุมชนสามารถอธิบายได้มากที่สุดถึงร้อยละ ๑๙.๑๐ รองลงมาคือความตระหนักในปัญหา ยาเสพติดอธิบายได้ร้อยละ ๒.๕๐ และปัจจัยส่วนบุคคล คือ การประกอบอาชีพส่วนตัว และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนอธิบายได้ร้อยละ ๒.๐๐ และ ๑.๐๐ ตามลำดับ

อาภาพันธ์ สุขพันธ์ (๒๕๔๙) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนแตกต่างกันตามอายุ อาชีพ ระดับความรู้และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด

อรชุน พิรุณเจริญพร (๒๕๕๐) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

**ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)**

- ๑) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒) การฝึกอบรมด้านยาเสพติด
- ๓) นโยบายปราบปรามยาเสพติด
- ๔) ความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๕) ความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด
- ๖) ความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน

**ตัวแปรตาม
(Dependent Variables)**

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๑) การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
  - ๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม
  - ๓) การมีส่วนในการลงทุน ลงแรง และปฏิบัติงาน
  - ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
  - ๕) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

ภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ส่วน ในส่วนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่วนที่สามเป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่วนที่สี่เป็นคำถามที่ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาชน

การสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (sample random sampling) โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอโกสุมพินครในช่วงเวลาระหว่างเดือน ตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๔ ราย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้นำแบบสอบถามมาทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อประมวลผลข้อมูลทั้งหมดโดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ

ค่าความถี่ (Frequency) คือ จำนวนค่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด การฝึกอบรมด้านยาเสพติด นโยบายปราบปรามยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติด ความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด และความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน

ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการฝึกอบรมด้านยาเสพติด นโยบายปราบปรามยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติด ความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด และความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Gamma)

สรุปผลการศึกษา

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๘ มีอายุ ๔๐ - ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๐ มีการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๐ อาชีพหลักจะเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๕ มีรายได้ต่อเดือน ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕๑ และประสบการณ์การฝึกอบรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจำนวน ๔ - ๖ ครั้งคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๐

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารจากญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙

ด้านการฝึกอบรมด้านยาเสพติด องค์กรความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมจะเป็นด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๔

ด้านความเข้าใจต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างจะมีความเข้าใจว่าการปราบปราม ยาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖

ด้านความคิดเห็นต่อยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างจะมีความคิดเห็นว่ายาเสพติดทุกชนิดทำลายสุขภาพผู้เสพอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙

ด้านความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด กลุ่มตัวอย่างจะรู้สึกกังวล และไม่สบายใจหากเกิดปัญหายาเสพติดขึ้นในชุมชน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙

ด้านความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน การให้ความไว้วางใจและยอมรับต่อการตัดสินใจและการดำเนินงานของผู้นำชุมชนในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหายาเสพติด จากการสำรวจพบว่าการเคยค้นหาสาเหตุของปัญหายาเสพติดในชุมชน กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมในการลงทุน ลงแรง และปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยสละหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จากการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยติดตามผลการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ จากการสำรวจพบว่าชุมชนของกลุ่มตัวอย่างปลอดภัยยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง

๔. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมาก มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่าประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ ๑

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่ได้รับองค์ความรู้จากการฝึกอบรมยาเสพติดมาก มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่าประชาชนที่รับองค์ความรู้จากการฝึกอบรมยาเสพติดน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่รับองค์ความรู้จากการฝึกอบรมยาเสพติดที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ ๒

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีความเข้าใจต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติดมาก มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข

ปัญหายาเสพติดมากกว่าประชาชนที่มีความเข้าใจต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติดน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีความเข้าใจต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติดที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ ๓

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติดมาก มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่าประชาชนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับยาเสพติดที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ ๔

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดมาก มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่าประชาชนที่มีความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีความตระหนักต่อปัญหายาเสพติดที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ ๕

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีความศรัทธาต่อผู้นำชุมชนมาก มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่าประชาชนที่มีความศรัทธาต่อผู้นำชุมชนน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน ที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ ๖

๕. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหายาเสพติด อำเภอโกสุมพินคร ควรจัดทำโครงการประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาปัญหายาเสพติดโดยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นว่าปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดจากสาเหตุใดเป็นหลักและควรที่จะแก้ไขอย่างไร

๒. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผนและดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับปัญหาเสพติด หมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ควรวางแผนการแก้ไขปัญหาเสพติดของตนโดยให้เหมาะสมกับสถานการณ์ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และเสนอแผนตามลำดับขั้นต่อไป

๓. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการลงทุน ลงแรงและปฏิบัติงานด้านปัญหาเสพติด อำเภอใกล้เคียงพิจารณา ควรจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด และให้ประชาชนเข้าร่วมเช่น การจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ ด้านยาเสพติดให้แก่ประชาชนในด้านการป้องกัน การแก้ไข และการบำบัดฟื้นฟู การจัดการแข่งขันกีฬาต่อต้านยาเสพติด การจัดทำค่ายบำบัดฟื้นฟู เป็นต้น

๔. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับปัญหาเสพติด อำเภอใกล้เคียงพิจารณา ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาเสพติดในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่รวมทั้งความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัวและเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

๕. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการร่วมรับผลประโยชน์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอใกล้เคียงพิจารณา ควรจัดให้มีการให้รางวัลต่าง ๆ กับตำบล หมู่บ้าน หรือประชาชน ที่มีผลงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ของตนอย่างได้ผลเป็นที่ประจักษ์เพื่อส่งเสริมด้านขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อไป

บรรณานุกรม

- เจริญ ภัสละ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ. วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ แห่งประเทศไทย ,๒๕๔๐.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท เศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, ๒๕๒๕.
- เฉลิม เกิดโมลี. แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย เอกสารประกอบการเสวนาวิพากษ์ ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน. หน้า ๓-๕. กรุงเทพฯ :สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๓.
- ทองศักดิ์ คุ่มไชนะ. หลักการพัฒนารวมชนและการพัฒนาชนบท. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.
- จวีร์ภรณ์ ไถ่บ้านกล้วย. ความรู้และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขมลพิษทางน้ำของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔.
- มานัส ห่อเย็น. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนรอบพื้นที่ กองทัพอากาศ ในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ ฯ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๘
- สิริพรรณ โพธิ์ทอง. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายและการวางแผนสังคม) มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๑
- สุดเขต แจ้งกระจ่าง. การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของครูระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗
- อากานันท์ สุขพันธ์. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดง. วิทยานิพนธ์ ศ.ศ.ม (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๔๔
- อรชุน พิรุณเจริญพร. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์-มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐